

Kartenoje pagerbtas Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos atminimas



Istorikė Jolanta Klietkutė.



Kretingos klebonas Paulius Saulius Bytautas.



Telšių vyskupas Algirdas Jurevičius.

Atminimo vakaro metu apie Pabrėžą pasakojo ir Kretingos bažnyčios klebonas Paulius Saulius Bytautas

Jurgis Ambraziejus Pabrėža (1771-1849) net devynerius metus praleido Kartenoje, miestelyje ilgam palikęs gražios ir taurios atminties pėdsaką. Praėjusį savaitgalį karteniškaiai pagerbė garbaus kunigo ir mokslininko atminimą.

Ižangos žodžiu vakaro dalyvių pasveikino Telšių vyskupas Algirdas Jurevičius. Vyskupas minėjo, kad Pabrėža neabejotinai priklauso prie tų asmenybių, kurios visomis išgalėmis stengėsi padaryti žmones šviesnesius, kilnesnius, įnešti kuo

daugiau Dievo dvasios į žmonių gyvenimą.

Atminimo vakaro metu apie Pabrėžą pasakojo ir Kretingos bažnyčios klebonas Paulius Saulius Bytautas. Jis atkreipė dėmesį, kad šviesusis kunigas buvo ne tik iškalbus pamokslininkas,

bet ir parašė pirmąjį lietuvišką botanikos vadovėlį, nes visą gyvenimą domėjosi žolelėmis, tyrė jų gydomąsias savybes, o bene labiausiai vertino Kartenos apylinkėse augančius česnakus.

Apie kunigą Jurgį Pabrėžą susirinkusiems karteniškiams

plačiai ir įdomiai pasakojo Kretingos muziejaus istorikė Jolanta Klietkutė. Pasak muziejininkės, Jurgis Pabrėža Kartenoje tarnavo nuo 1808 m. sausio iki 1816 m. spalio, t. y. devynerius metus (1807–1814 mansionarijus, 1814–1817 altaristas). Kartenoje vyko radikalios J. Pabrėžos asmenybės permainos: didelių išbandymų lydimos altarijos statybos, rūpinimasis senelių prieglauda, parašyta pirmoji medicinos knyga, radikalus apsisprendimas palikti ką tik pastatytą altariją ir stoti į pranciškonų vienuolyną. Kai kuriose XX a. pradžios publikacijose minimas faktas, kad J. Pabrėža turėjo nemalonumų su Napoleono kariuomene. J. Klietkutės nuomone, sprendžiant iš aptinkamų liudijimų, realu, jog tėvas Ambraziejus galėjo su jais susitikti kažkur Kartenos apylinkėse.

J. Klietkutė pasakojo, kad gyvendamas Kartenoje, kunigas Pabrėža ypatingą dėmesį skyrė pamokslų sakymui. Šiuo metu prieinamuose pamokslų rankraščių rinkiniuose Kartenos bažnyčioje sakyto pamokslų yra išsilikę net 36.

1814 m. vasarį Žemaičių vyskupas Juozapas Arnulfas Giedraitis davė oficialų sutikimą

įsteigti altariją Kartenoje. Tų pačių metų lapkričio mėnesį J. Pabrėža pasirašė šv. Jokūbo altarijos fundacijos aktą. Labai sunkiai įkūręs altariją, jis norėjo, kad ji ilgai išsilaikytų, dėl to būsimuosius altaristus fundacijos akte įpareigojo, kad už jo ir geradarių sveikatą, kol gyvi, o jiems mirus, už jų vėles kasmet paaukotų 40 Šv. Mišių.

Savo įsteigtos altarijos likimu pavedė rūpintis dvasinei Žemaičių vyskupijos vadovybei. Kadangi ūkis ir altarija buvo nemažas turtas, 1814 m. pabaigoje Jurgis Pabrėža surašė savo pirmąjį testamentą, kuriame nurodė iš savo turto išskirti šimtą muštinių Kartenos trečios altarijos lėšoms.

J. Klietkutė apgailestavo, kad 2015 m. buvo galutinai nugriauta sunykusi Pabrėžos įkurta trečioji altarija. Ilgus dešimtmečius pastate glaudėsi miestelio ambulatorija. Istorikė kreipėsi į visuomenę, gal kas turi išlikusių šio pastato fotografijų, pastato aplinkos vaizdų, gal būtų norinčių pasidalinti tais vaizdais su Kretingos muziejumi.

Po atminimo vakaro Kartenos bažnyčioje Šv. Mišias aukojo Telšių vyskupas A. Jurevičius.

Andrius JUŠKEVIČIUS